

УДК 336.741.232

BITCOIN – АЛЬТЕРНАТИВНА ПЛАТІЖНА СИСТЕМА

М. П. Захиров, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет

Розглянуто сутність поняття Bitcoin як нового платіжного засобу; викладено бачення переваг та недоліків даної валюти; наведено порівняння поглядів економістів щодо доцільності та перспективності використання даної валюти як грошової одиниці.

Ключові слова: криптовалюта, bitcoin, транзакція.

Постановка проблеми. В 2009 році було впроваджено нову електронну валюту: Bitcoin, яка дуже швидко почала розповсюджуватись, і привертати увагу суспільства. Відповідно на сьогодні вона не залишається без уваги економістів, та диспутів щодо доцільності її існування. Особливо обговорення пожвавилось після публікації статті на сайті Medium.com Майком Хирном – одним з основних розробників Bitcoin, в якій він зазначив, що “експеримент з криптовалютою не вдався” [1]. Але не дивлячись на це Bitcoin продовжує своє існування і стрімко набирати популярність, завдяки стрімкому зростанню курсу. Чи варто сподіватись на Bitcoin як на об’єкт вдалого інвестування, чи це всього лише чергова “мильна бульбашка” яка скоро лусне.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Bitcoin як нова криптовалюта ставала предметом дослідження таких науковців, як: Пол

Кругман, Роберт Мерфі, Артем Афян, Стефена Кінзелли, та ін. Оскільки Bitcoin з'явилась доволі нещодавно наразі залишаються невизначеним всі аспекти її існування, та її місце в світовій економіці, тому це питання потребує подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Як зазначив засновник крипто валюти Майк Хирн: “біткоіни провалився тому, що суспільство не змогло зробити проект успішним. Це повинна була бути нова, децентралізована форма грошей, якої не потрібні системно важливі інститути” [1]. Він заявив, що експеримент з Bitcoin провалився і більше не братиме в ньому участь.

“Біткоін – це зло”, писав Пол Кругман у своїй однойменній статті, опублікованій в NewYorkTimes в кінці 2013 року. На неї обрушилися з жорсткою критикою прихильники криптовалюти, які згадували заяву Пола Кругмана, зроблене ще в 1998 році про те, що “вплив Інтернету на економіку буде не більшим, ніж від факсового апарату” [2].

Як стверджує Кругман, “розвиток технології виробництва Біткоінів породило більше суперечок, ніж будь-яке інше досягнення в галузі економіки за останні п'ять років. Нічого дивного, поява альтернативної валюти було спровоковано правовою і моральною кризою нашого суспільства” [2].

Провідний економіст Федерального резервного банку Чикаго Франсуа Вельде опублікував елегантний аналіз цієї криптовалюти. У своєму дослідженні він пояснив її механізми функціонування, обмеження і перспективи успіху, уклавши що Bitcoin “представляє собою значне концептуальне і технічне досягнення, яке цілком може бути використано існуючими фінансовими інститутами” [3].

У різних країнах відношення до системи Bitcoin сильно різняться. У деяких країнах операції з Bitcoin офіційно дозволені. Зазвичай їх розцінюють як товар чи інвестиційний актив які регулюються відповідним законодавством для можливості оподаткування. Також Bitcoin в деяких випадках визнають в якості розрахункової грошової одиниці, в інших країнах, наприклад в Японії Bitcoin є законним платіжним засобом з податком на їх придбання. В той час як в Китаї операції з біткоінами дозволені лише для фізичних осіб і заборонені для банків.

У багатьох країнах статус Bitcoin досі не визначений або ще змінюється. Так наприклад Банк Таїланду заявив, що для операцій з біткоінами потрібна ліцензія на право проведення валюто-обмінних операцій. Пізніше було опубліковано роз'яснення, що через відсутність законних підстав, в Таїланді обмін Біткоінів не підпадає під тайське валютне законодавство, так як іноземні валюти в операціях участі не беруть. Через деякий час Банк Таїланду додатково роз'яснив, що біткоіни можна обміняти на іноземну валюту, через обмін вони все ж пов'язані і ліцензія потрібна.

Навіть в одній країні різні державні установи, міністерства, суди можуть відноситися до біткоінів по різному. У США біткоіни вважають “віртуальною валютою”. У березні 2013 року комісії з фінансових злочинів оголосила про те, що операції з обміну будь-якої криптовалюти на паперові гроші повинні

регулюватися так само, як і операції з обміну фіатних грошей між собою. Обмінні пункти повинні зареєструватися в якості постачальників фінансових послуг і повідомляти про підозрілі транзакції в органи правопорядку. У листопаді 2013 Сенаті США проходили слухання з приводу віртуальних валют. Хоча остаточного рішення не було прийнято, але криптовалюту не заборонили, висловили побажання їх контролювати і вивчати, працювати над регулюванням цього бізнесу. У серпні 2013 року обвинувачений в шахрайстві виправдовувався тим, що біткоіни не є грошима і він не несе перед інвесторами ніяких фінансових зобов'язань. Суддя Східного округу штату Техас (США) прийняв рішення, що при передачі біткоінів в інвестиційний фонд вони є валютою або формою грошей, тобто інвестори передали до фонду гроші і фонд тепер несе відповідні зобов'язання. 25 березня 2014 року Служба внутрішніх доходів США випустила посібник з оподаткування операцій з Bitcoin і іншими віртуальними валютами, які розглядається як майно.

22 жовтня 2015 року Європейський суд (European Court of Justice, ECJ) ухвалив, що операції обміну Bitcoin на реальні валюти звільняються від ПДВ [6]. Рішення суду зумовлено тим, що закон про ПДВ поширюється на поставку товарів і надання послуг. Транзакції в Bitcoin були віднесені до платіжних операцій з валютами, монетами і банкнотами, і тому вони не підлягають оподаткуванню ПДВ. Суд рекомендував всім країнам-членам Євросоюзу виключити криптовалюту з числа активів, що підлягають оподаткуванню.

6 жовтня в Верховній Раді України було зареєстровано законопроект №7183 про легалізацію крипто валюти в Україні [4]. Наразі документ перебуває на доопрацюванні в профільному комітеті. Згідно з цим документом регулювання обігу крипто валюти буде покладено на Національний Банк України, також в законопроекті зазначено що держава не несе зобов'язань, а також не відшкодовує вартість криптовалюти у випадку її знецінювання або втрати з будь-яких інших причин, та не здійснює будь-яких заходів із забезпечення діяльності онлайн-сервісів з обміну криптовалюти. Тобто фактично державою тільки уде здійснюватись регулювання конвертації Bitcoin, що в подальшому може бути використано як додаткове джерело податкових надходжень до бюджету.

Станом на 31.12.2017 року курс біткоіна досяг неймовірної вартості в 468000 грн.

Такий зріст вартості валюти пояснюється декількома факторами:

- багато великих компаній почали використовувати крипто валюту;
- Bitcoin використовують спекулянти, оскільки курс зростає зі значними темпами купівля Bitcoin вважається гарними інвестиціями;
- З його допомогою можна “виводити” свої приховані капітали;
- Прості люди мають змогу купувати частини біткоінів (найменша частина “сотош” дорівнює 0,00000001 “біткоіна”).

Все це наділяє Bitcoin більше рисами активу ніж валюти.

28 листопада 2013 Майк Хирн на питання кореспондента ВВС Лео Келіона на питання: Чим цінний Bitcoin? Відповів: “За останні кілька років мене питали про це, напевно, сотні разів. Я почав користуватися Bitcoin в квітні 2009 року, всього через кілька місяців після того, як він з’явився на світ. У той час він взагалі не мав ніякої вартості – не було ні користувачів, ні торгівлі, ніхто не обмінював Bitcoin і, отже, не було обмінного курсу. Зараз курс Bitcoin зростає завдяки комбінації спекуляцій на майбутньої його вартості і справжньої незаперечною користі, яку він приносить. Подумайте: чому потрібно від декількох днів до декількох тижнів, щоб банки доставили гроші з пункту “а” в пункт “б”, в той час як електронна пошта подорожує по всьому світу за секунди і долі секунд?” [5].

Bitcoin викликав шквал емоцій у всьому світі, тому що це нова фінансова система, розроблена з нуля народом і для народу.

Під час дослідження, нами було визначено і систематизовано переваги та недоліки Bitcoin як фінансової структури (рис. 1).

Дуже цікавою є точка зору американського економіста Стефена Кінзелли, він як і більшість дослідників теми Bitcoin порівнює їх з мильною бульбашкою яка згодом лусне “... не обманюйте себе: це всього-на-всього спекуляції, розраховані на швидке збагачення. Як тільки бульбашка лусне, все месіанські розмови вилетять в трубу. У реальному секторі економіки теж є, куди вкласти гроші. Великою перевагою Bitcoin як “грошей без громадянства” є те, що, коли ця система обвалиться, уряди не будуть зобов’язані її рятувати” [7].

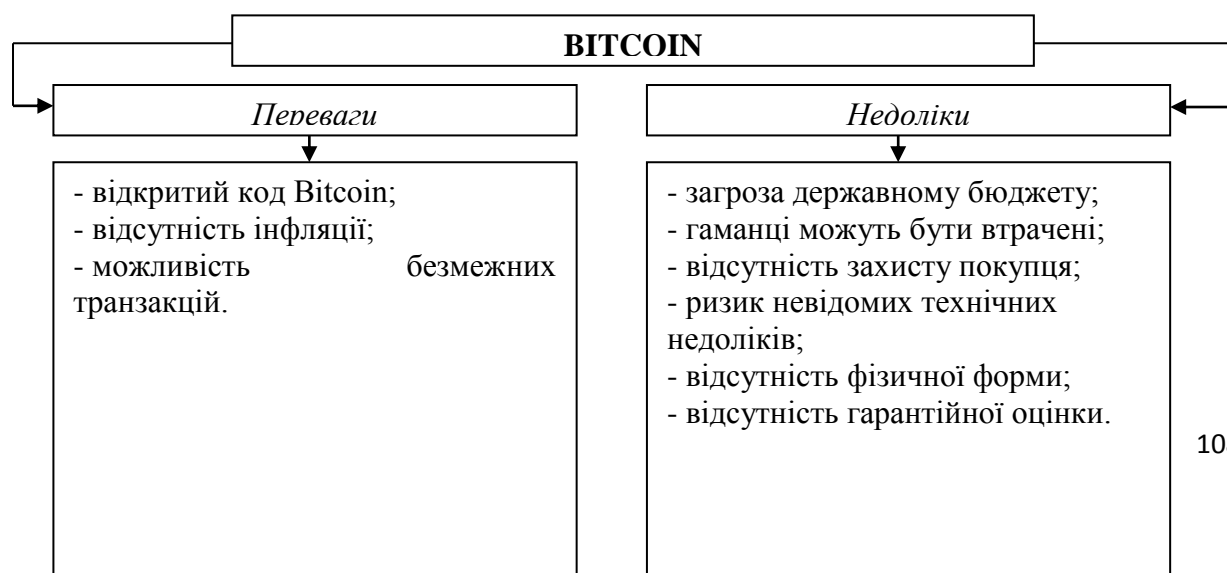

Рисунок 1 – Переваги та недоліки електронної валюти Bitcoin

Джерело: побудовано автором

Інший його колега Карл Уїлан припускає, що Bitcoin може просто програти суперництво з аналогічними системами, такими як, наприклад, Litecoin, TerraCoin і AllahCoin. Його можуть також почати регулювати національні та міжнародні уряди, якщо виявиться, що він серйозно асоціюється зі злочинною діяльністю.

Висновки. Отже, враховуючи вищевикладене, на нашу думку, Bitcoin необхідно віддати належне, задум фінансової системи, криптовалюти незалежної від різноманітних бюрократичних аномалій це більше ніж просто необхідність в наш час, але на жаль не можливо сподіватись на подолання бюрократії таким шляхом. Система на теперішньому етапі розвитку є доволі нестабільною, і далеко не досконалою. Також система не здатна взяти на себе функції деяких фіатних валют, тому сподіваємось в майбутньому відбудеться злиття реальних і віртуальних грошей з кращими якостями тих і інших. Але скоріш за все Bitcoin не матимуть до цього відношення. Ми вважаємо що Bitcoin не має довгострокового майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Medium.com – стаття Майка Херна “The resolution of the Bitcoin experiment” 1 січня 2016р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://medium.com/@octskyward/the-resolution-of-the-bitcoin-experiment-dabb30201f7#ravybyw5a>.
2. New York Times – стаття “Bits and Barbarism” Пола Кругмана 22 грудня 2013 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nytimes.com/2013/12/23/opinion/krugman-bits-and-barbarism.html?_r=0.
3. Forbes – Federal Reserve Economist On Bitcoin: 'Small Phenomenon But Growing' 22 грудня 2013р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.forbes.com/sites/kashmirhill/2013/11/07/federal-reserve-economist-on-bitcoin-small-phenomenon-but-growing/#1fe287f21b7e>.
4. Проект Закону про обіг криптовалюти в Україні № 7183 від 06.10.2017 [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684.
5. BBC: Лео Келион “Виртуальная валюта “биткойн”: за и против” 28 листопада 2013р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.bbc.com/russian/business/2013/11/131128_bitcoin_advantages_drawbacks.
6. Обмін традиційних валют на віртуальну валюту “Биткойн” звільняється від ПДВ // Пресс-реліз Європейського суду № 128/15 от 22 жовтня 2015.
7. Powerandmarket: Stephan Kinsella – Can You Own Bitcoin? 16 вересня 2015р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://powerandmarket.com/economy-2015-9-16-stephan-kinsella-can-you-own-bitcoin-13/>.

M. Zakhirov. Bitcoin – alternative payment system.

The essence of the concept Bitcoin as a new payment means is considered; the vision of the advantages and disadvantages of this currency is outlined; a comparison of the views of economists on the feasibility and prospects of using this currency as a monetary unit.

Key words: cryptovolume, bitcoin, transaction.

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Боднар О. А.

Миколаївський національний аграрний університет